

Anarkismen & sabotaget — en granskning

Av Per-Erik Wentus

Artikeln, som ursprungligen publicerades i kvartalstidskriften *Fjärde Internationalen* 1/1993, har bearbetats något.

Arbetslösheten breder ut sig. På arbetsplatserna stärks bolagsdisciplinen. Var än ungdomen söker finna en väg trängs den åt sidan. Samtidigt spenderar etablissemang och överklassen pengar på meningslösheter, göder varandra med medel de tilltvingat sig.

Dövärat slås till när de unga talar. Oron, frustrationen och desperationen växer. Den yngre generationen börjar slåss för sig själv och sin framtid.

Självfallet ska det diskuteras, vägas och mätas vad som skulle lösa problemen. Ett bidrag är artikeln "Sabotaget som industriell kamp" i nummer 8 (1992) av *Anarkistisk tidskrift*.

Artikelförfattaren, Ingemar Nilsson, lägger fram tankar om behovet av sabotage. Det är ett stridsmedel i arbetares kamp gentemot arbetsköparna säger han och frågar om sabotaget är berättigat. Han svarar ja. Sedan redogör han för sabotagehandlingar och han försöker att belägga att de gett önskat resultat.

I sitt sabotagebegrepp vill han dock samla mer än vad som vanligtvis förstås med sabotage och detta grumlar mer än klargör sabotaget, både som begrepp och taktik.

Skiljer vi på taktiska åtgärder, som används vid både större som mindre konflikter, från sabotaget dvs avsiktlig skada på maskiner och varor – är då sabotaget något att godkänna eller att förkasta och i så fall varför.

Vi socialister säger ett ovillkorligt nej till sabotage som stridstaktik på arbetsplatserna. Detta nej är inte av moraliska skäl utan har praktiska orsaker (krig och ockupation etc är en annan sak).

Ingemar Nilsson medger själv att sabotaget är ett tveeggat vapen, fast han ser sig ha ett botemedel. Låt oss gå igenom vad valet av sabotage som taktik betyder, för att sedan återkomma till hur sabotagets, enligt Nilsson 'negativa' drag ska motverkas.

Sabotagets natur

- Sabotaget är en kriminell handling. Statens exekutiva organ, polis och domstol kopplas in.
- Fackföreningsledningen tvingas ta avstånd. Inte ens i bästa fall kan ledningen bli neutraliserad utan arbetarna måste slåss mot såväl arbetsköparna som den fackliga ledningen.
- Sabotaget sker självfallet i hemlighet och öppnar därför vägen för provokatörer.

All taktik innebär naturligtvis risker, men här vet vi på förhand att sabotaget omedelbart ger arbetsköparna fördelar. Fast det är inte detta som ytterst faller sabotaget som stridstaktik, utan

- Det ersätter eller rättare sagt förhindrar att den kollektiva styrkan används. Sabotagehandlingar ställer övriga arbetsskamrater åt sidan. Om de ger sitt befall eller ej förändrar inget. De förblir passiva åskådare.

Tankar kring sabotaget som taktik, likaväl som tankar som är förknippade med sabotagets motsats, den kollektiva aktionen, lever inte i ett tomrum. Till dem är knutna andra tankar, idéer, föreställningar. Frågan är, vad blir konsekvenserna när det ena eller det andra handlingssättet väljs?

Med sabotaget som taktisk utgångspunkt ger detta sin följd. Det omedelbara målet är att förstöra arbetsköparnas egendom (för att tvinga igenom ställda krav). Uppgiften är rent teknisk och eftersom den kan utföras av en eller några få, behövs inte arbetarkollektivet. Arbetskamraterna behöver i värsta fall inte ens känna till sabotageaktionen. "Ledarna" substituerar, ersätter, arbetarna.

Kollektiv aktion

Den kollektiva aktionen däremot tar sin utgångspunkt i att samla alla för att med gemensam kraft slåss för ställda krav.

- Den kollektiva aktionen börjar, förstås, där kollektivet är förmöget att börja. (Vi känner till det enklaste, den gemensamma protestskrivelsen). Den är således demokratisk.
- Varje enskild är med i den kollektiva aktionen. Den är följaktligen egalitär.
- Tilltron till sig själv och till arbetskamrater bevisas i praktisk handling. Den visar på den reellt existerande samhörigheten. Detta är grunden för solidaritet.
- I den kollektiva aktionen kan nya ledare växa fram. Den befrämjar således ett äkta förtroende mellan ledare och övriga.
- Det kollektiva motverkar att ledare springer före eller att några blir efter. Majoritetens vilja är avgörande.
- Medvetenhet om såväl den individuella som den kollektiva förmågan och styrkan väcks.

Den kollektiva aktionen är självfallet ingen garanti för framgång, men den har en fördel. Förlust som framgång tillfaller alla. Det är en nödvändig erfarenhet ifall man menar allvar med att "arbetarklassens befrielse skall vara dess eget verk".

Vad är solidaritet?

Ingemar Nilsson säger att sabotaget ställer höga krav på utövarna. Låt vara att det kan krävas mod, men det är inte nödvändigt: det räcker med dumdriftighet. Han hävdar att det krävs solidaritet för att en sabotageaktion skall lyckas. Det är botemedlet som skall motverka sabotagets "negativa" drag. Men hur denna solidaritet ska uppnås med passiva åskådare förklarar han inte. Han förbigår saken. Det är däremot förklarligt, ty det behövs kollektiva aktioner för att insikt om solidaritet skall växa fram.

Solidaritet är inget mänskligt drag vi föds med, den är helt och hållet baserad på erfarenhet och märk väl inte enskild utan kollektiv sådan. Det vad Ingemar Nilsson vill se som solidaritet behöver inte alls vara det, "solidariteten" är passiv. Den kan lika gärna vara likgiltighet, rädsla, tyst fientlighet, men för all del där kan finnas solidaritet eller rättare sagt oviljan att förråda en arbetskamrat. Problemet är att Ingemar Nilsson och andra sabotage"ledare" aldrig kommer att veta vilket som är fallet.

Till slut skissar Ingemar Nilsson i sin artikel en framtid där LO-ledningen främst kommer att ta tillvara de starkaste arbetargruppernas intressen och lämna de lågavlönade tempoarbetarna etc åt sitt öde. För dem erbjuder Ingemar Nilsson redan nu sabotagets väg. Det är en märklig väg som erbjuds. Ingemar Nilsson går den reformistiska LO-ledningen till mötes och uppger på förhand striden mot denna kommande splittring i arbetarled.

Märkligt, eftersom anarkisterna åtminstone förr hävdade att målet var generalstrejken varigenom arbetarklassen skulle vända det bestående över ända.